

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2010 - 2013**

**URZĄD GMINY
63 – 020 ZANIEMYŚL, UL. ŚREDZKA 9**

Spis treści :

1.	<i>Wstęp</i>	<i>Str. 3</i>
1.2.	<i>Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami</i>	<i>Str.3 – 4</i>
1.3	<i>Cel opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami</i>	<i>Str. 5 - 6</i>
2.	<i>Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego</i>	<i>Str. 6</i>
2.1.	<i>Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego</i>	<i>Str. 6</i>
2.2.	<i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego</i>	<i>Str. 7 – 8</i>
2.3.	<i>Program opieki nad zabytkami dla województwa wielkopolskiego</i>	<i>Str. 8</i>
3.	<i>Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Zaniemyśl</i>	<i>Str. 8</i>
3.1.	<i>Historia Zaniemyśla, ważne daty, zasoby zabytków w Gminie Zaniemyśl</i>	<i>Str. 8 – 12</i>
3.2.	<i>Obiekty zabytkowe nieruchome (wpisane do rejestru zabytków)</i>	<i>Str. 13 - 14</i>
3.3.	<i>Określone zasoby wyposażenia</i>	<i>Str. 14 - 15</i>
3.4.	<i>Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz) oraz pomniki przyrody</i>	<i>Str. 15</i>
3.5.	<i>Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków</i>	<i>Str. 16</i>
3.5.1.	<i>Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną</i>	<i>Str. 16</i>
3.6.	<i>Obiekty wskazane przez WKZ do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków</i>	<i>Str. 17 - 27</i>
4.	<i>Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego i archeologicznego</i>	<i>Str. 27 - 31</i>
4.1.	<i>Stan zachowania zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków</i>	<i>Str. 31</i>
4.2.	<i>Stan zachowania stanowisk archeologicznych</i>	<i>Str. 31</i>
4.3.	<i>Zagrożenia dla zabytków nieruchomych</i>	<i>Str. 31</i>
4.4.	<i>Zagrożenia dla zabytków archeologicznych</i>	<i>Str. 31 - 32</i>
4.5.	<i>Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy</i>	<i>Str. 33 – 35</i>
4.6.	<i>Uwarunkowania wynikające z Planu Odnowy Miejscowości</i>	<i>Str. 35 – 36</i>
4.7.	<i>Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy</i>	<i>Str. 37 - 39</i>
4.8.	<i>Inne dokumenty związane z podejmowaniem działań zwiększających atrakcyjność zabytków – szlaki turystyczne</i>	<i>Str. 39 – 45</i>
5.	<i>Kierunki działań dla realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami oraz czasookres realizacji Programu</i>	<i>Str. 46 – 47</i>
5.1.	<i>Założenia inwestycyjne w zakresie rewitalizacji terenów ogólnodostępnych</i>	<i>Str. 48</i>
5.2.	<i>Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</i>	<i>Str. 49</i>
5.3.	<i>Określenie sposobów realizacji poszczególnych celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</i>	<i>Str. 49</i>
6.	<i>Monitoring działania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</i>	<i>Str. 49</i>

1. Wstęp

1.2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawę prawną sporządzenia gminnego planu opieki nad zabytkami stanowi *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z 2003 roku)*

Ustawa wprowadza obowiązek sporządzenia przez samorzady wojewódzkie, powiatowe oraz gminne programów opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 3 w/w ustawy Wójt Gminy sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami, który następnie podlega uchwaleniu przez Radę Gminy po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ogłaszany jest w Wielkopolskim Dzienniku Urzędowym.

Z realizacji programu Wójt Gminy sporządza, co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy.

- ***Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:***

- zabytki nieruchome będące, w szczególności:
krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi, cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- zabytki ruchome będące, w szczególności:
dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje, numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami, wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego, materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984), instrumentami muzycznymi, wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi, przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- zabytkami archeologicznymi są w szczególności :
pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

- Ponadto :

Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

- ***Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu :***
 - zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
 - zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
 - udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
 - przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
 - kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
 - uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska

- ***Opieka nad zabytkami w rozumieniu ustawy sprawowana jest przez właściciela lub posiadacza i polega w szczególności na zapewnieniu warunków :***
 - naukowego badania i dokumentowania zabytku,
 - prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
 - zabezpieczania i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
 - korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
 - popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii

- ***w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę :***
 - zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
 - innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - parków kulturowych

W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenie tego programu uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

- ***Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:***
 - dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku;
 - uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie;

- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

1.3. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

- ***Główne cele programów opieki nad zabytkami :***
 - włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
 - wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
 - podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
 - podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
- ***Formy i sposób ochrony zabytków***

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są :

- wpis do rejestru zabytków –
do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Zabytek ruchomy do rejestru wpisuje się na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku natomiast w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru z urzędu.
- uznanie za pomnik historii –
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości do kultury, określając jego granice. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może złożyć wniosek o którym mowa w ust. 1 w/w ustawy, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków.
- utworzenie parku kulturowego –

Rada Gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia. Wójt w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków sporządza plan ochrony parku krajobrazowego, który wymaga zatwierdzenia przez Radę Gminy.

- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego stanowi kolejną formę ochrony obiektów zabytkowych i obszarów zabytkowych

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020 została opracowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, i przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 roku. Określa ona uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa wielkopolskiego i stanowi podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przez co ma bezpośredni wpływ na zachowanie i podstawę krajobrazu kulturowego. Głównym celem Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego jest

1. wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji, jest czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Ważnym, szczególnie elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości,
2. poprawa jakości przestrzeni województwa, system edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców – ma być realizowany przy pomocy celów strategicznych operacyjnych. Najważniejsze znaczenie dla dziedzictwa kulturowego ma cel strategiczny.

Cel ten realizowany będzie przede wszystkim poprzez :

- inwestycje w instytucje kultury
- ochronę dorobku kulturowego
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców

Cel generalny sformułowany w *Strategii* brzmi : poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia strategii województwa, a także określa w szczególności:

- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

30 lipca 1999r. Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę Nr 208/99 o przystąpieniu do sporządzenia **PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO**, uchwalony został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLII/628/2001 w dniu 26 listopada 2001 roku.

W *Planie* zostały przedstawione uwarunkowania środowiska kulturowego w rozwoju województwa. W *Planie* określa się zasady kształtowania :

1) przestrzeni miejskiej:

- ochronę dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i otwarte, respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzanie zakresu ochrony prawnej,
- harmonijne rozwijanie przestrzeni publicznych, ulic i placów,
- podnoszenie wymogów architektonicznych w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obiektów realizowanych dla obszarów śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzowania zabytkowych dzielnic;

2) obszarów podmiejskich:

- proponowanie układów urbanistycznych odznaczających się zwartością i różnorodnością z poszanowaniem istniejących układów ruralistycznych,
- harmonizowanie przyjętego na obszarze miasta systemu ochrony terenów otwartych, parków i terenów rekreacyjnych;

3) obszarów wiejskich:

- ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo – parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków i innych specyficznych elementów dla architektury wiejskiej, np. kapliczek,
- poszanowanie ukształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach województwa,
- twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury, takich jak drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego itp.

Ponadto, *Plan* określa również zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, a mianowicie:

- bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa,
- ochronę kultury, realizowaną poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, przy wykorzystaniu wytycznych, jakie w tym zakresie zapisane zostały w programach Ministra Kultury i Sztuki.

2.3 Program opieki nad zabytkami dla województwa wielkopolskiego

Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2011 został uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 17 grudnia 2007 roku. Program ten ma na celu w szczególności :

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

W skali województwa podstawowym celem programu opieki jest koordynacja i stymulacja działań związanych z opieką nad zabytkami.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Zaniemyśl

3.1 Historia Zaniemyśla, ważne daty:

- 1239 r. – po raz pierwszy w dokumentach pisanych pojawia się nazwa osady Niezamyśl. Powstała ona w miejscu owalnego placu przy obecnym kościele p.w. św. Wawrzyńca i ul. Raczyńskiego. Pierwszymi właścicielami tych dóbr byli Doliwowie.
- 1331 r. (koniec lipca) – oddział krzyżacki został pokonany przez miejscową ludność („Bój z Krzyżakami pod Niezamyślem”).
- 1742 r. (21 maja) – dzięki staraniom Mateusza Ponińskiego król August III nadał prawa miejskie nowej osadzie Zaniemyśl, którą lokowano na północ od dotychczasowej osady

Niezamyśl (teren pomiędzy obecną ul. Średzką a stacją kolejki wąskotorowej). Nowo powstałe miasteczko z rynkiem pośrodku otrzymało przywilej organizowania jarmarków.

- 1815 r. – Józef Jaraczewski przekazał Edwardowi Raczyńskiemu wyspę zwaną „Gruntem”.
- 1840 – 1842 r. – rozbiórka starego drewnianego i budowa nowego murowanego kościoła p.w. św. Wawrzyńca, którego fundatorem był E. Raczyński (trzy lata później po samobójczej śmierci, w sarkofagu spoczęły zwłoki E. Raczyńskiego).
- II poł. XIX w. – wieś Niezamyśl została włączona w granice miasta Zaniemyśl.
- 1854 – 1855 r. – budowa kościoła przy obecnej ulicy Poznańskiej, p.w. Niepokalanego Serca NMP.
- 1910 r. – Zaniemyśl uzyskał połączenie kolejowe ze Środą Wlkp.(jedyne zachowane odcinek średzkiej wąskotorowej kolei dojazdowej).
- 1918 r. (27 grudnia) – udział Zaniemyśla i okolic w Powstaniu Wielkopolskim. Dwadzieścia lat później wzniesiono pomnik Powstańców Wielkopolskich, który zniszczony przez Niemców został odbudowany w 1999 roku z inicjatywy Społecznego Komitetu Odbudowy.
- 1934 r. – Zaniemyśl utracił prawa miejskie i po dzień dzisiejszy jest wsią i stolicą Gminy.
- II wojna światowa – wielu mieszkańców straciło życie w walce z okupantem. Na zaniemyjskim cmentarzu znajduje się zbiorowa mogiła dziesięciu Zaniemyślan rozstrzelanych w dniu 20 października 1939 roku na rynku w Środzie Wlkp. Na skwerze przy Bibliotece Publicznej społeczność ufundowała głaz z tablicą upamiętniającą poległych i pomordowanych żołnierzy Armii Krajowej.

Rynek

Widok na Zakład Sióstr i Kościół św. Wawrzyńca

Hotel "Berlin" (dzisiejsza "Zaniemyślanka")

Widok na rynek

Kościół Ewangelicki, Kościół św. Wawrzyńca, grobowiec E. Raczyńskiego

Domek myśliwski, wyspa Edwarda

Widok na Planty, dzisiejsza ulica Raczyńskiego

Gmina Zaniemyśl zajmuje południowo – zachodnią część powiatu, a miejscowość Zaniemyśl znajduje się w jej centralnej części. Teren gminy ma zróżnicowany charakter, można ją podzielić na dwie wyraźnie wyodrębniające się części, które wynikają z uwarunkowań przyrodniczych tj. północno – wschodnią połowę jej obszaru stanowi równina użytkowana rolniczo, w zasadzie bezleśna, z równomiernie rozmieszczonymi wsiami. Południowo – zachodnią część zajmują tereny o zróżnicowanej rzeźbie, w znacznym stopniu zalesione, z wyraźnie wyodrębniającą się Rynną Jezior Kórnicko – Zaniemyskich, wokół których koncentruje się osadnictwo.

Dzieje Zaniemyśla sięgają XII w., gdy na skrzyżowaniu szlaków z Poznania do Wrocławia oraz z Gniezna do Głogowa została założona wieś Niezamyśl. Pierwsza wzmianka o kościele parafialnym w tym miejscu pochodzi z 1239r. W 1331r. wieś zostaje spalona podczas najazdu krzyżackiego. Po powstaniu w XV w. folwarku pańszczyźnianego przez XVI i XVII w. Niezamyśl pozostawał typową wsią folwarczną gospodarki pańszczyźnianej 21 maja 174r. król August III przywilejem zezwolił na założenie Zaniemyśla i nadał mu prawa miejskie. Nowe miasto powstało na północ od wsi Niezamyśl i wkrótce połączyło się z nią w jedną całość z odrębnym rozplanowaniem. Miasto stało się szybko znaczącym ośrodkiem rzemieślniczym i handlowym. W mieście znajdowały się kościoły – katolicki i ewangelicki oraz szkoła ewangelicka. Józef Jaraczewski przekazał w 1815 roku wyspę na jeziorze Raczyńskim (zwana niegdyś „Grunt”) w dożywocie Edwardowi Raczyńskiemu i od tego momentu nosi nazwę „ Wyspa Edwarda ”. Wzniesiono na niej drewniany domek oraz założono romantyczny park. Upadek przemysłu sukienniczego na początku XIX. Spowodował zahamowanie rozwoju miasta. W latach 1840 – 1842 zbudowano kościół neogotycki, który powstał dzięki fundacji Edwarda Raczyńskiego. Dawny kościół drewniany został rozebrany w 1840 roku. Na jego miejscu obecnie znajduje się park proboszczowski. W drugiej połowie XIX. Połączono miasto Zaniemyśl z wsią Niezamyśl w jedną całość pod nazwą Zaniemyśl. Posiada układ urbanistyczny o zachowanym pierwotnym wydłużonym założeniu przestrzennym, wzdłuż osi północny – zachód – południowy wschód, tworzonych przez ulicę Poznańską i Raczyńskiego, z rynkiem na północy i kościołem na południu. Zabudowa składa się głównie z domów parterowych i jednopiętrowych. Najstarsze domy pochodzą z końca XVIII. Większość budynków mieszkalnych zbudowanych w końcu XIX w oraz w XX w jest w zadowalającym stanie technicznym, prowadzone są w nich bieżące naprawy i remonty. W najgorszej sytuacji są budynki powstałe w końcu XVIII w oraz w 1 połowie wieku XIX w – parterowe, nakryte dwuspadowymi dachami, typowe dla małomiasteczkowej architektury.

Zasoby zabytków w Gminie Zaniemyśl

Typ obiektu		murowany	drewniany	w tym wpisany do rejestr
1. Układy urbanistyczne	ilość 1	x	x	
2. Układy ruralistyczne		x	x	
3. Zabudowa mieszkalna		176	4	1
4. Obiekty sakralne				
a) kościoły nowożytne XVI – XVIII w			1	1
b) kościoły XIX w – 1945r.		3		3
c) kaplice, dzwonnice, bramy, ogrodzenia inne		1	1	
5. Obiekty użyteczności publicznej				
a) szkoły		7		
b) leśniczówki i gajówki		1		
6. Obiekty przemysłowe i gospodarcze				
a) dworce kolejowe z zespołami bud.		1		
b) wiatraki			1	
c) inne		3	1	
7. Pałace i dwory		8	1	6
8. Zespoły folwarczne				
a) stodoły		3		
b) spichlerze		7		
c) obory		8		
d) stajnie		2		
e) chlewnie		4		
f) kuźnie		4		
g) gorzelnie i browary		2		
h) inne		8	1	
9. Budownictwo wiejskie (w zagrodach)				
a) stodoły		1	3	
b) obory		10		
c) chlewnie		1		
d) inne		1		
10. Parki	ilość 10	x	x	10
a) bramy i ogrodzenia		4		4
11 Cmentarze				
	ilość 6			1
a) rzymsko - katolickie	4	x	x	1
b) ewangelickie	2	x	x	-
12. Stanowiska archeologiczna				
a) grodziska	6	X	x	2
b) osady	490	x	x	x
c) cmentarzyska	10	x	x	x
d) inne	3	x	x	x

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu, 2004r.)

3.2. Obiekty zabytkowe nieruchome (wpisane do rejestru zabytków)

Lp.	Nazwa	Miejscowość		Nr w rejestrze zabytków
1.	Zespół dworski XVIII – XIX, XX w. : Dwór	Czarnotki		2634/A z dnia 26.11.1997r.
	Oficyna			2634/A z dnia 26.11.1997r.
2.	Zespół dworski XVII – XVIII w. : Dwór	Jeziory Wielkie		2540/A z dnia 29.06.1960r.
3.	Zespół pałacowy 2 połowa XIX w. : Pałac	Lękno		1439/A z dnia 12.04.1973r.
4.	Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi Śląskiej 1896 – 97r.	Mądre		2625/A z dnia 29.08.1997r.
	Cmentarz Przykościelny			2625/A z dnia 29.08.1997r.
5.	Zespół dworski XIX w. : Dwór	Płaczki		2294/A z dnia 14.12.1993r.
6.	Zespół dworski połowa XIX w. : Dwór	Polwica		2280/A z dnia 19.10.1993r.
7.	Kościół p.w. św. Marcina 1767r.	Śnieciska		2443 z dnia 22.12.1932r.

8.	Kościół p.w. św. Wawrzyńca, 1840r.	Zaniemyśl		824/A z dnia 03.02.1970r.
9.	Kościół poewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki p.w. Niepokalanego Serca NMP, 1854r.	Zaniemyśl		2593/A z dnia 10.06.1996r.
10.	Zespół dworski (na Wyspie Edwarda Raczyńskiego) : Dwór „ szwajcarski ”, 1815 – 25r.	Zaniemyśl		2503/A z dnia 11.12.1953r.

3.3. Określone zespoły wyposażenia

Lp.	Nazwa	Miejscowość	Nr w rejestrze zabytków
1.	Wyposażenie dworu (41 pozycji)	Jeziory Wielkie	25/Wlkp/B z dnia 25.01.2001r.
2.	Wyposażenie kościoła p.w. św. Marcina (26 pozycji)	Śnieciska	134/B z roku 1971
3.	Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki p.w. Niepokalanego Serca NMP, 1854r (2 pozycje)	Zaniemyśl	136/B z roku 1971
4.	Wyposażenie Kościoła p.w. św. Wawrzyńca, 1840r. (29 pozycji)	Zaniemyśl	135/B z roku 1971
5.	Rzeźba Chrystusa u Słupa	Zaniemyśl	122/B z roku 1971
6.	Wyposażenie kościoła p.w. św. Jadwigi Śląskiej 1896 – 97 (12 obiektów)	Mądre	178/B z roku 1971

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu, 2004r.)

Dla zabytków ruchomych z terenu gminy Zaniemyśl wykonano łącznie 152 karty ewidencyjne, które przechowywane są w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Poznaniu.

3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki, parki kulturowe, parki krajobrazowe –wykaz) oraz pomniki przyrody

Lp.	Nazwa	Miejscowość	Nr w rejestrze zabytków
1.	Park	Czarnotki	1764/A z dnia 31.05.1977r.
2.	Park	Jeziory Wielkie	1767/A z dnia 31.05.1977r.
3.	Park z alejami	Łękno	1720/A z 23.04.1975 oraz 1766/A z dnia 31.05.1977
4.	Park	Pigłowice	1792/A z dnia 27.06.1980r.
5.	Park	Płaczki	2013/A z dnia 30.08.1985
6.	Park	Polwica	1765/A z dnia 31.05.1997r.
7.	Park	Śnieciska	1790/A z dnia 27.06.1980r.
8.	Park	Wyszakowo	2014/A z dnia 20.08.1985r.
9.	Park	Zaniemyśl Wyspa Edwarda Raczyńskiego	2124/A z dnia 11.09.1987r.
10.	Park – ogród (przy probostwie)	Zaniemyśl	1768/A z dnia 31.05.1977r.

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu, 2004r.)

3.5. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość	Obszar AZP	Obiekt
Kępa Wielka 4	58 – 30/36	grodzisko
Łękno 2	57 – 30/89	grodzisko

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu 2004r.)

3.5.1. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polki – AZP. Zbiór dokumentacji AZP jest otwarty i ciągle uzupełniany. Dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Zaniemyśl :

Stanowisko archeologiczne	ilość	W tym wpisanych do rejestru
grodziska	6	2
osady	490	x
cmentarzyska	10	x
inne	3	x

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu)

Terytorialnie gmina Zaniemyśl obejmuje część mezoregionu zwanego Pojezierzem Wielkopolskim.

Rozmieszczenie pozostałości osadnictwa jest nierównomierne i wykazuje wyraźną zależność od sieci hydrograficznej Terasy oraz doliny rzek i zbiorników wodnych stanowią przydatne rejony dla osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego, to też stanowiska archeologiczne położone są głównie przy krawędziach i na stokach dolin jezior, rzek i cieków wodnych. Na wysoczyznach występuje mniej pradziejowych stanowisk archeologicznych, przy czym zawsze w pobliskim sąsiedztwie cieków lub ich dolin.

Stanowiska archeologiczne usytuowane są nad jeziorami Raczyńskim, Małym i Wielkim, koncentrują się również wzdłuż doliny rzeki Maskawy.

W okresie wczesnego średniowiecza zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych ale i tereny wysoczyzny. W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytne występujące w pobliżu obecnych miejscowości, takich jak Zaniemyśl, Czarnotki, Śnieciska, Jezioro Wielkie, wyznaczają tym samym ich metrykę.

Uwzględniając chronologię osadnictwo pradziejowe trwało na tych obszarach nieprzerwanie na tym obszarze od mezolitu, poprzez neolit i epokę brązu aż do średniowiecza włącznie.

3.6. Obiekty wskazane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków :

Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami powstał gminny program opieki nad zabytkami. Na terenie gminy Zaniemyśl znajdują się obiekty zabytkowe, które zostały wpisane do rejestru zabytków. W programie nie wymienia się obiektów kwalifikowanych do zabytku (jest ich wiele).

Lp.	Miejscowość	Nr	Obiekt	Data powstania
1.	Bożydar	5	obora w zagrodzie – murowana	4 ćw. XIX
		10	dom murowany	1937r.
		16	dom murowany	pocz. XX w
		17	dom murowany	pocz. XX w
2.	Czarnotki	47a	szkoła - murowana	pocz. XX w
			zespół dworsko – folwarczny : dwór – murowany (2634/A)	po połowie XIX w
			oficyna – murowana dobudowana do dworu	około 1870r
			park krajobrazowy (1764/A)	2 połowa XIX w
			stajnia murowana	3 ćw. XIX w
			chlewnia murowana	1851r.
			kurnik szachulcowy	koniec XIX w
			powozownia murowana	3 ćw. XIX w
			stalmacharnia i kuźnia murowana	4 ćw. XIX w
			brama folwarku murowana	koniec XIX w
		49 i 50	2 dwojaki – obecnie domy murowane	2 dekada XX w
		51	dwojak – obecnie dom murowane	1911r.
		52	dwojak – obecnie dom murowany	1914r.
		15	zagroda : dom murowany	4 ćw. XIX w
			obora murowana	4 ćw. XIX w
8	zagroda : dom murowany	1909r.		
	obora murowana	1910r.		
	chlew murowany	1938r.		

			stodoła murowana	1918r.
		11	dom murowany	1896r.
		18	dom murowany	1 ćw. XX w
		41	dom murowano - szachulcowy	około połowy XX w
		42	dom murowany	początek XX w
		43	dom murowany	1 ćw. XX w
			Wiatrak KOŻŁAK drewniany	1821r. w 1872r. przeniesiony z Zaniemyśla
3.	Dobroczyn	4	dom murowany	1923r.
4.	Jaskowo	10	szkoła – obecnie dom murowany	1 ćw. XX w
			zespół folwarczny :	
			oficyna murowana	lata 20 XX w
			obora i magazyn murowane	XIX/XX w
			obora murowana	koniec XIX w
			chlewnia murowana	koniec XIX w
			2 stodoły murowane	koniec XIX w
			spichlerz murowany	koniec XIX w
			kuźnia murowana	koniec XIX w
		16	czworak obecnie dom murowany	1905r.
		5	czworak obecnie dom murowany	1920r.
5.	Jeziory Małe	9	dom murowany	1 ćw. XX w
			dom murowany	1 dekada XX w
6.	Jeziory Wielkie		zespół dworsko – folwarczny dwór murowany (2540/A)	około połowy XVIII w
			rządówka murowana	1 ćw. XX w
			park krajobrazowy (1767/A)	koniec XVIII w
			obora murowana	1900 – 1939r.
			obora murowana	1914 – 1915r.
			spichlerz	1900r.
			ogrodzenie z dwiema murowanymi	4 ćw. XIX w
			2 czworaki murowane	początek XX w

			2 czworaki murowane	początek XX w
		8	dom murowany	lata 20 XX w
		14	dom murowany	2 dekada XX w
		9	obora w zagrodzie	4 ćw. XIX w
7.	Kępa Mała	1	dom murowany	2 dekada XX w
		6	dom murowany	1911r.
8.	Kępa Wielka	4	szkoła murowana obecnie dom	początek XX w
9.	Luboniec	1	dom murowany	1913r.
		2	dom murowany	1913r.
		7	dom murowany	4 ćw. XIX
10.	Lubonieczek	41	szkoła – obecnie budynek murowany	lata 20 XX w
		23	zagroda : dom murowany	1909r.
			stodoła szachulcowo – drewniana	1900r.
			czworak obecnie dom murowany	1910r.
		44	dom murowany	początek XX w
			stodoła szachulcowa	1 połowa XIX w
		14	dom murowany	lata 20 – 30 XX w
11.	Łękno		zespół pałacowo – folwarczny : pałac murowany – obecnie szkoła (1439/A)	około 1859r., rozbudowa 1887, dobudowa lata 50 XX w, remont lata 70 XX w
			2 bramy murowane	koniec XIX
			park krajobrazowy (1720/A oraz 1766/A)	około 1890r.
			dom dyrektora dominium murowany	początek XX w
			rządówka murowana	4 ćw. XIX w
			stajnia murowana	4 ćw. XIX w
			gorzelnia murowana	4 ćw. XIX w

			suszarnia murowana	koniec XIX w
			kuźnia murowana	4 ćw. XIX w
			ogrodzenie murowane z dwiema bramami	4 ćw. XIX w
			2 czworaki murowane	4 ćw. XIX w
12.	Majdany	4	dom szachulcowy	4 ćw. XIX w
		5	stodoła w zagrodzie drewniano - szachulcowa	4 ćw. XIX w
13.	Mądre		zespół kościoła p.w. św. Jadwigi : kościół murowany (2625/A)	1896 – 1897
			cmentarz	II połowa XIX w
			plebania murowana	3 ćw. XIX w
			zespół organistówki : organistówka	1900r.
			budynek gospodarczy murowany	1 ćw. XX w
		9	szkoła obecnie dom murowany	1 dekada XX w
		1	zagroda : dom murowany	1884r.
			obora murowana	4 ćw. XIX w
			stodoła murowana	4 ćw. XIX w
14.	Piłowice		zespół dworski : dwór murowany	4 ćw. XIX w
			park krajobrazowy (1792/A)	2 połowa XIX w
			spichlerz murowany	lata 20 XX w
			2 czworaki obecnie domy Nr 19 i 20	koniec XIX w
		11	zagroda : dom murowany	lata 20 XX w
			obora murowana	1909r.
		14	zagroda : dom murowany	1926r.
			obora murowana	1914r.
		22	zagroda : dom murowany	2 dekada XX w

			budynek gospodarczy murowany	2 dekada XX w
		13	dom murowany	4 ćw. XIX w
15.	Płaczki		zespół dworsko – folwarczny : dwór murowany	lata 70 – 80 XIX w z wykorzystaniem murów dworu wcześniejszego, dobudówka części południowo – wschodniej początek XX w, remont 1987 – 1988r.
			park krajobrazowy (2013/A)	początek XX w
			rządówka – obecnie dom murowany Nr 5	4 ćw. XIX w
			obora murowana	1910r.
			bukaciarnia murowana	1905r.
			chlewnia murowana	4 ćw. XIX w
			kurnik – obecnie dom murowany	początek XX w
			spichlerz murowany	1900r.
			kuźnia i remiza murowana	4 ćw. XIX w
			dwojak murowany	4 ćw. XIX w
			2 czworaki murowane	4 ćw. XIX w
			sześciorak murowany	4 ćw. XIX w
16.	Polesie		Leśniczówka „Łęčno” - murowana	1 ćw. XX w
			pozostałości zespołu folwarcznego : czworak obecnie dom murowany Nr 3 czworak obecnie dom murowany Nr 3	początek XX w 1910r.
17.	Polwica	15	szkoła - obecnie dom murowany	1 dekada XX w
			zespół dworski :	
			dwór murowany (2280/A)	1 ćw. XIX w
			park krajobrazowy 1765/A)	koniec XIX w
			stodoła murowana	1873r.
			spichlerz murowany	XIX/XX w
			ogrodzenie folwarki z bramą murowana	koniec XIX w

		3	dom murowany	1 ćw. XX w
		11	dom murowany	lata 20 XX w
		12	dom murowany	1910r.
18.	Śnieciska		zespół Kościoła p.w. św. Marcina : kościół drewniany (2443/A)	.1767r
			cmentarz przykościelny	XIX w
			dzwonnica drewniana	koniec XIX w
			plebania murowana	1883r.
		9	Szkoła – obecnie dom murowany	Koniec XIX w
			zespół dworski : dwór – obecnie szkoła murowana	2 ćw. XIX w, przebudowane
			ogrodzenie z bramą murowane	2 ćw. XIX w, przebudowane
			park krajobrazowy (1790/A)	połowa XIX w
			zespół folwarczny : rządówka murowana	1835 – 1837, przebudowana lata 20 XX w.
			2 obory murowane	2 połowa XIX w
			chlewnia murowana	2 połowa XIX w
			spichlerz murowany	2 ćw. XIX w
			gorzelnia murowana	1896 – 1901r.
			czworak dom murowany nr 1	1835r.
			czworak obecnie dom murowany Nr 2	początek XX w
			czworak obecnie dom murowany Nr 21	1937r.
		7	dom murowany	1905r.
		3	dom murowany	1 dekada XX w
		6	dom murowany	1 dekada XX w
		8	dom murowany	1875
17	dom murowany	1900		
18	dom murowany	1 dekada XX w		
20	dom murowany	1912		
12	obora w zagrodzie - murowana	1903r.		

			most kolejowy na linii kolei wąskotorowej - żelbetowy	1910r.	
18	Winna	1	dom murowany	1 dekada XX w	
		3	dom murowany	2 dekada XX w	
		5	dom murowany	1 dekada XX w	
19	Wyszakowo		zespół dworski : dwór murowany	lata 60 XIX w, dobudowanie części południowo – wschodniej 1923r. i aneksów 1935 - 1990	
			ogrodzenie murowane z dwiema bramami	koniec XIX w	
			park krajobrazowy (2014/A)	początek XX w	
			obora murowana	4 ćw. XIX w	
			spichlerz murowany	3 ćw. XIX w	
			6 czworaków murowanych	4 ćw. XIX w	
20.	Zwola		cmentarz	połowa XIX w	
21.	Zaniemyśl		zespół kościoła p.w. św. Wawrzyńca : kościół murowany (824/A)	1840 – 1842r., przy prezbiterium przybudówki 1928r.	
			plebania murowana	około 1900r.,rozbudowa 1936r.	
			Dworzec kolejowy murowana (2544/A)	1911r.	
			Kościół ewangelicki obecnie rzymsko – katolicki p.w. Niepokalanego Serca NMP murowany (2593/A)	1854 – 1855r.	
			zespół parkowy na wyspie Edwarda Raczyńskiego park krajobrazowy (2124/A) domek szwajcarski drewniany (2503/A)	założony 1817 – 1820r. około 1817 – 1819r.	
		Zaniemyśl, ul. Topolowa		cmentarz	połowa XIX w
		Zaniemyśl, Pl. Berwińskiego	1	dom murowany	4 ćw. XIX w
	2	dom murowany	3 ćw. XIX w		

		3	dom murowany	3 ćw. XIX w	
		4	dom murowany	koniec XIX w	
		5	dom murowany	1 ćw. XX w	
		7	dom szachulcowy	4 ćw. XVIII w	
		9	dom murowany	lata 30 XX w	
		11	dom murowany	lata 30 XX w	
		13	dom murowany	koniec XIX w	
		14	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		15	dom murowany	3 ćw. XIX w	
		16	dom murowany	3 ćw. XIX w	
	Zaniemyśl, ul. Kilińskiego	1	dom murowany	1 ćw. XX w	
		2	dom murowany	1 ćw. XX w	
		3	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		4	dom murowany	początek XX w	
		5	dom murowany	XIX/XX w	
		6	dom murowany	koniec XIX w, zmienione okna	
		7	dom murowany	XIX/XX w	
		8	dom murowany	lata 20 XX w	
		9	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		10	dom murowany	1 ćw. XX w, zmienione okna	
		11	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		12	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		13	dom murowany	XIX/XX w	
		15	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		17	dom murowany	4 ćw. XIX w	
		Zaniemyśl, ul. Leśna	2	dom murowany	lata 30 XX w
		Zaniemyśl, ul. Powstańców Wlkp.	1	dom murowany	lata 20 XX w
2	dom murowany		lata 20 – 30 XX w		
3	dom murowany		1 ćw. XX w		
7	dom murowany		2 dekada XX w		
10	dom murowany		1 ćw. XX w		

	.	11	dom murowany	lata 20 – 30 XX w
		23	dom murowany	lata 20 XX w
		25	dom murowany	lata 30 XX w
	Zaniemyśl, ul. Poznańska	1	dom murowany	1 ćw. XX w
		2	dom murowany	4 ćw. XIX w
		3	dom murowany	1 ćw. XX w
		4	dom murowany	4 ćw. XIX w
		6	dom murowany	4 ćw. XIX w
		7	dom murowany	początek XX w
		8	dom murowany	XIX/XX w
		10	dom murowany	1 połowa XIX w
		11	dom murowany	2 dekada XX w
		12	dom murowano szachulcowy	początek XIX w
		13	dom murowany	początek XX w
		15	dom murowany	1 połowa XIX w
		17	dom murowany	koniec XIX w
		18	dom murowany	lata 20 XX w
		19	dom murowany	początek XIX w
			21	zespół domu : dom murowany
budynek gospodarczy murowany	początek XIX w			
23	zespół domu : dom murowany		początek XIX w	
	budynek gospodarczy murowany		1 ćw. XX w	
25	dom murowany		1 ćw. XX w	
27	dom murowany – obecnie poczta		4 ćw. XIX w	
29	dom murowany		4 ćw. XIX w	
31	dom murowany		1 ćw. XX w	
33	dom murowany		początek XX w	
35	dom murowany		1 ćw. XX w	
37	dom murowany		2 połowa XIX w	
39	dom murowany		1 ćw. XX w	
41	dom murowany		lata 20 Xx w	
Zaniemyśl, ul.	1	dom murowany	2 połowa XIX w	

Raczyńskiego				
	2	dom murowany	2 dekada XX w	
	3	dom murowany	lata 20 XX w	
	4	dom murowany	4 ćw. XIX w	
	6	dom murowany	1 połowa XIX w	
	7	dom murowany	koniec XIX w	
	8	dom murowany	1 połowa XIX w	
	9	dom murowany	koniec XIX w	
	10	dom murowany	4 ćw. XIX w	
	11	dom murowany	1 ćw. XX w	
	12	dom murowany	1 połowa XIX w	
	13	dom murowany	2 połowa XIX w	
	14	dom murowany	1 połowa XIX w	
	15	dom murowany	lata 20 XX w	
	16	dom murowany	1 połowa XIX w	
	18	dom murowany	koniec XIX w	
	20	dom murowany	1 ćw. XX w	
		23	dom murowany	lata 20 XX w
		24	dom murowany (dawna szkoła ewangelicka)	4 ćw. XIX w
		24a	dom murowany – obecnie dom Służebniczek NMP	początek XX w
25		dom murowany	1 połowa XIX w	
26		dom murowany	4 ćw. XIX w	
28		dom murowany	1 ćw. XX w	
36		dom murowany	1 dekada XX w	
41		zespół domu : dom murowany	1 połowa XIX w	
		stodoła szachulcowa	3 ćw. XIX w	
43		dom gliniany	koniec XIX w	
44	dom murowany	lata 20 XX w		
Zaniemyśl, ul. Średzka	2	dom murowany	1 ćw. XX w	
	3	dom murowany	koniec XIX w	
	4	dom murowany	początek XX w	
	5	dom murowany	3 ćw. XIX w	

	6	dom murowany	lata 20 XX w
	8	dom murowany	początek XX w
	10	dom murowany	początek XX w
	12	dom murowany	1 ćw. XX w
	14	dom murowany	lata 30 XX w

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego i archeologicznego

Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Stan zachowania
Czarnotki	Dwór	dobry
	Oficyna	dobry
	Park	dobry
Jeziory Wielkie	Dwór	dobry
	Park	dostateczny
Łękno	Pałac	dostateczny
	Park	dostateczny
Mądre	Kościół	dostateczny
	Cmentarz	dobry
Pigłowice	Park	zły
Płaczki	Dwór	dostateczny
	Park	dostateczny
Polwica	Dwór	dobry
	Park	dostateczny
Śnieciska	Kościół	dostateczny
	Park dworski	zły
Wyszakowo	Park	dostateczny
Zaniemyśl	Kościół parafialny	bardzo dobry
	Park przy probostwie	dobry
	Kościół poewangelicki	bardzo dobry
	Dwór szwajcarski na wyspie Edwarda	dobry
	Park na wyspie	dobry

(źródło : Raport o stanie zabytków w Gminie Zaniemyśl – WUOZ w Poznaniu)

- ***Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy należy :***

1. Barokowy dwór w Jeziorach Wielkich

Właścicielami był ród Doliwów, a później Porajów i Nałęczów. Kolejnymi właścicielami byli m.in. Ponińscy, Jaraczewscy, Skórzewscy, Czarnecy. Od 1887r. niemiecka rodzina Jouanów. W pobliżu znajduje się park krajobrazowy o powierzchni 9,30 ha z aleją grabową. Dwór oraz park od niedawna stanowią własność prywatną, dwór został poddany kompleksowym działaniom zabezpieczająco – remontowym.

2. Drewniany kościół w Śnieciskach, zbudowany w 1767r.

Kościół p.w. św. Marcina z 1767 roku konstrukcji zrębowej. Z wyposażenia kościoła na uwagę zasługują m.in. ołtarze barokowe : główny z rzeźbami św. Anny i św. Joachima i Boga Ojca w zwieńczeniu oraz dwa boczne : późnogotycki krucyfiks z XVI w na belce tęczowej, konfesjonał z 1797r. rzeźby św. Michała Archanioła, św. Jana Nepomucena, św. Stanisława Szczepanowskiego i św. Wojciecha oraz polichromia Wiktora Gosienieckiego z 1929r. Przy kościele drewniana dzwonnica i plebania z końca XIX w oraz figura św. Józefa.

3. Kościół w Mądrem, zbudowany w latach 1896 – 97 przez architekta Jana Rakowicza

Wieś Mądre – wzmianka od 1380r., będąca do roku 1796 własnością biskupów poznańskich. Na szczycie niewielkiego wzniesienia w miejscu drewnianego kościoła z 1785r. w latach 1896 – 1897 wzniesiono świątynię neogotycką p.w. św. Jadwigi Śląskiej, z wieżą o szpiczastym hełmie. W ołtarzu głównym gotycka rzeźba Piety z pierwszej połowy XVw. Jest tu sanktuarium maryjne, a kult Matki Boskiej Bolesnej Mądrskiej rozwinięty był już w wieku XVII. W szczególnym złym stanie znajduje się dach dudynku, w wyniku dużej nieszczelności w pokryciu dachowym ucierpiała wieżba dachowa oraz wnętrze kościoła. Wykonano już pierwszy etap remontu – remont hełmu wieży. Przy kościele lipa drobnolistna o obw. około 420 cm, zwana „lipą pielgrzyma”. Dalej plebania z drugiej połowy XIX wieku, a na zboczu wzniesienia kościelnego ułożony tarasowo cmentarz gdzie można zobaczyć ciekawe grobowce rodzin Sokolnickich, Moszczyńskich i Rembowskiich – wiele grobów i grobowców wymaga pilnych napraw i prac konserwatorskich.

4. Dziewiętnastowieczny zespół dworski w Czarnotkach

We wsi znajduje się dwór Karczewskich z końca XIX w., z czterokolumnowym gankiem i bocznymi skrzydłami. Na skutek nakazu konserwatorskiego został zabezpieczony przed zniszczeniem – wyremontowano więźbę, wymieniono pokrycie dachowe, naprawiono stropy, wykonano stolarkę okienną oraz poddano konserwacji stolarkę drzwiową. Przy dworze dobudowana (około 1870r.) oficyna oraz park krajobrazowy (około 3 ha) z dębami, jesionami i lipami. Park w stanie dobrym, Układ kompozycyjny czytelny.

5. Pałac w Łęknie

W rozległym parku krajobrazowym na skraju rynny jeziornej w roku 1859 wzniesiono wg projektu arch. Stanisława Hebanowskiego eklektyczny pałac Potulickich, rozbudowany w roku 1887 przez niemieckich właścicieli. Użytkowany przez szkołę znajduje się w stanie zadawalającym. Na tyłach pałacu park krajobrazowy o pow. 9,31 ha ze starym drzewostanem –

użytkowany i pielęgnowany , w stanie dobrym. Układ kompozycyjny czytelny i dobrze zachowany. Przy drodze do leśniczówki piękna aleja grabowa o długości ok. 130 m – pomnik przyrody.

aleja grabowa

6. Dwór w Polwicy

Dwór Skórzewskich z końca XIX w. z piętrową przybudówką z początku XX w. W tym dworze urodził się wybitny poeta wielkopolski Ryszard Wincenty Berwiński – na ścianie budynku tablica ku czci poety „Wielki poeta z małej Polwicy”. Konieczne jest osuszenie ścian zewnętrznych oraz remontu elewacji. Przy dworze park.

Ryszard Wincenty Berwiński 1818 - 1879 jest patronem szkoły w Zaniemyślu. Twórczość R. W. Berwińskiego jest bogata i ciekawa. Zachwycony urodą okolic Zaniemyśla zadebiutował w roku 1836 opisem Kępy Zaniemyskiej (później Wyspa Edwarda). W całej twórczości poety znajdują odzwierciedlenie idee romantyzmu: patriotyzm i niepodległość. Jako

poeta-romantyk uczy wyrażania uczuć, odważnego mówienia o miłości, przyjaźni, gniewie i buncie. Szkoła kultywuje tradycje związane z Patronem obchodząc uroczyście każdą rocznicę jego urodzin w dniu 28 lutego.

4.1. Stan zachowania zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Gmina Zaniemyśl jest stosunkowo bogata w zasoby obiektów zabytkowych. Zasoby wyposażenia są w stanie technicznym dostatecznym i dobrym.

Wszystkie prace podejmowane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony zabytków.

4.2. Stan zachowania stanowisk archeologicznych

Zgodnie z art. 6 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – Dz. U Nr 162, poz. 1568, wszystkie zabytki archeologiczne bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece .

Na terenie gminy Zaniemyśl znajdują się dwa stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru tj. grodzisko w Kępie Wielkiej (wieś położona w sąsiedztwie ujścia rzeki Maskawy do →Warty), położone w lesie, które nie wymaga żadnych zabiegów konserwatorskich natomiast grodzisko w Łęknie również położone w lesie, funkcjonujące jako nieużytek wymaga uzupełnienia w wale (5-metrowe stożkowe grodzisko zwane „Łysa Góra”).

4.3. Zagrożenia dla zabytków nieruchomych

Większość budynków mieszkalnych zbudowanych w końcu XIX w oraz w XX w jest w zadawalającym stanie technicznym, prowadzone są w nich bieżące naprawy i remonty. W najgorszej sytuacji są budynki powstałe w końcu XVIII w oraz w 1 połowie wieku XIX – parterowe, nakryte dwuspadowymi dachami, typowe dla małomiasteczkowej architektury. Wykazują one duże zużycie elementów konstrukcyjnych. Zagrożenia wynikają z braku środków publicznych na rewitalizację, stosowane są ubogie technologie i materiałów z czasu budowy. Wiele z nich doznało również przebudowy elewacji w związku z zamianą ich roli z funkcji mieszkalnej na handlową. Prace te, polegające głównie na wymianie stolarki okiennej na plastikowe duże witryny przyczyniły się do zeszpecenia obiektów i zmniejszenia ich wartości zabytkowej. Na terenie gminy nie zakłada się radykalnych przekształceń funkcjonalno – przestrzennych. Największym zagrożeniem jest brak świadomości społeczeństwa odnośnie potrzeby chronienia zasobów kulturowych.

4.4. Zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Cały obszar Zaniemyśla należy traktować jako zabytkowy. Wynika to z położenia dawnej wsi Niezamyśl na skrzyżowaniu szlaków handlowych. Jednym z ważniejszych terenów objętych ochroną archeologiczną jest cały obszar wyspy na jeziorze Raczyńskim.

Zagrożenia dla zabytków archeologicznych to przede wszystkim wszelkie inwestycje związane z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu oraz brak społecznego zrozumienia potrzeby ochrony dziedzictwa archeologicznego. Proces destrukcji stanowisk archeologicznych wynika przeważnie z działalności gospodarczej człowieka. Na terenie gminy priorytetowe

zamierzenia inwestycyjne wiążą się z funkcjonowaniem układu drogowego czy wodno – kanalizacyjnego.

Plany inwestycyjne wg Wieloletniego programu inwestycyjnego dla Gminy Zaniemyśl :

Nazwa programu lub zadania z kontraktu	Referat realizujący program lub koordynujący wykonanie prog.	Okres realizacji programu
Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zaniemyśl dla miejscowości Zwola – Majdany - Łękno	Urząd Gminy	2006-2011
Budowa hali widowiskowo – sportowej w Zaniemyślu	Urząd Gminy	2005 – 2011
Modernizacja i remont budynku świetlicy wiejskiej w Kępie Wielkiej	Urząd Gminy	2007-2010
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej przy jeziorze E. Raczyńskiego wraz z ciągiem pieszo-jezdnym prowadzącym do ośrodków wypoczynkowych w Zaniemyślu	Urząd Gminy	2009-2010
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Zaniemyślu: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji, Izba Pamięci i Strażnica OSP		
Urząd Gminy	Urząd Gminy	
Strażnica OSP	Urząd Gminy	
Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji	Urząd Gminy	
Izba Pamięci	Urząd Gminy	
Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zaniemyśl dla m. Jezioro Wielkie – Jezioro Małe I etap – Doliwiec – Łękno	Zakład Gospodarki Komunalnej w Zaniemyślu	2009-2012
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację terenów zielonych w ciągu ul.Raczyńskiego w Zaniemyślu	Urząd Gminy	2009-2011
Modernizacja i remont budynku świetlicy wiejskiej w Zwoli	Urząd Gminy	2010-2012
Modernizacja i remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Zaniemyślu	Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Zaniemyślu	2010-2012

(źródło : Urząd Gminy Zaniemyśl)

Należy zapewnić prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych poprzez:

- respektowanie wyznaczonych stref ochronnych stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych tj. historycznej zabudowy wsi Zaniemyśl, układów ruralistycznych, założeń pałacowo – parkowych, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków.

Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków, który określi warunki realizacji inwestycji.

4.5. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zaniemyśl (Uchwała Nr XXXIII/212/2002 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 9 września 2002 roku, Uchwała Nr XXVIII/216/2009 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 28 grudnia 2009r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaniemyśl ze zmianami) stanowi kolejną formę ochrony obiektów zabytkowych i obszarów zabytkowych.

Według art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

1. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;*
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;*
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;*
- 8) stanu prawnego gruntów;*
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;*
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;*
- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;*
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.*

2. W studium określa się w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;*
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;*
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;*
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;*
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;*

- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271);
- 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.”

Ponadto opracowano również **Strategię Rozwoju Gminy Zaniemyśl na lata 2004 – 2015 (Uchwała Nr XV/116/2004 rady Gminy Zaniemyśl z dnia 28 czerwca 2004r.)**. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią trwały i istotny element struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy. Zaniemyśl jest Gminą o stosunkowo bogatym środowisku kulturowym, choć grupa najcenniejszych zabytków, wpisanych do rejestru zabytków, nie jest zbyt liczna. Na obszarze Gminy znaczącymi wartościami środowiska przyrodniczego wpływającymi na jego stabilność są obszary o niedużym przekształceniu szaty roślinnej, sieci rzecznej, rzeźby terenu. Obejmują one obiekty i obszary o dużej wartości przyrodniczej, prawnie chronione. Należą do nich : pomniki przyrody (dęby szypułkowe, grupa drzew na wyspie Edwarda, aleja grabowa i gład narzutowy). Ochrona dziedzictwa kulturowego ma na celu sprzyjanie rozwojowi kultury oraz wspomaganie aktywności ekonomicznej regionów poprzez dywersyfikację możliwości zatrudnienia oraz promocję integracji społecznej. Gwarancją skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie wolnorynkowym jest umiejętne powiązanie dziedzictwa ze sferą gospodarczą.

Zapewnią to takie działania, jak :

1. wprowadzenie funkcji hotelowej do pałaców, dworów, obiektów podworskich, folwarcznych, z możliwością organizowania konferencji, różnorodnych imprez kulturalnych i przystosowanie parków oraz ogrodów do potrzeb rekreacji turystów,
2. dbając o utrzymanie specyficznego wizerunku, indywidualnych cech, kultywowanie dawnych zwyczajów, kuchni regionalnej,
3. uruchamianie punktów informacji o regionie wraz z ekspozycją i sprzedażą wydawnictw, map i folderów, lokalnych wyrobów – pamiątek, przetworów spożywczych w zajazdach, barach przydrożnych, a także w obiektach wolnostojących, zabytkach techniki, np. młynach wodnych, kuźniach.

Ważnym priorytetem w zakresie dziedzictwa kulturowego jest nie tyle ochrona tego co pozostało po naszych przodkach, ale również wzbogacanie zasobów o nowe wartości oraz czynności opiekuńcze.

Działania zmierzające do ochrony i poprawy stanu środowiska kulturowego winny być rozłożone na lata, wzajemnie się uzupełniać.

Do głównych obszarów tego działania należą :

1. wsparcie dla rozbudowy, adaptacji i modernizacji obiektów o podstawowym znaczeniu dla kultury narodowej i regionalnej, szczególnie dotyczy to obiektów znajdujących się w rejestrach zabytków,
2. wzrost znaczenia kultury jako czynnika wpływającego na dywersyfikację i zwiększenie zatrudnienia, poziom życia mieszkańców, rozwój społeczno-gospodarczy,
3. ułatwienie dostępu do kultury.

Istotnym elementem jest także pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą. W ramach tego należy wesprzeć projekty związane z tworzeniem oddolnych lokalnych programów rozwoju i odnowy wsi.

4.6. Uwarunkowania wynikające z planu Odnowy Miejscowości

Plan Odnowy Miejscowości Zaniemyśl (Uchwała XIII/103/2008 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 31 marca 2008r.) - beneficjentem tego działania są gminy, instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego, kościoły lub inne związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe o statucie organizacji pożytku publicznego. Pomoc jest udzielana na operacje realizowaną w miejscowości należącej do :

- do gmin wiejskich lub
- miejsko-wiejskich z wyłączeniem miast powyżej 5 tysięcy mieszkańców,
- miejscowości należących do gmin miejskich, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tysięcy mieszkańców.

Realizacja powyższego działania ma na celu:

1. podniesienie standardu życia i pracy na wsi
2. podniesienie atrakcyjności turystycznej
3. wzrost atrakcyjności inwestycyjnej
4. zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych
5. rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Pomoc polega na refundacji kosztów kwalifikowanych poniesionych w celu:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne, w szczególności świetlic i domów kultury;
2. budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, służących do użytku publicznego,
3. zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów,
4. związanych z kształtowaniem centrów wsi jako obszaru przestrzeni publicznej, w szczególności poprzez budowę placów, parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego,
5. urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku,
6. budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej,
7. zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości,

8. rewitalizacji budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków, użytkowanych na cele publiczne, oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci,
9. zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne,
10. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn,
11. odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków,
12. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu w miejscowości.

Planu Odnowy Miejscowości Kępa Wielka na lata 2008 – 2015 (Uchwała XVI/129/2008 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 8 września 2008r.) - beneficjentem tego działania są gminy, instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego, kościoły lub inne związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe o statucie organizacji pożytku publicznego. Pomoc jest udzielana na operacje realizowaną w miejscowości należącej do:

- do gmin wiejskich lub
- miejsko-wiejskich z wyłączeniem miast powyżej 5 tysięcy mieszkańców,
- miejscowości należących do gmin miejskich, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tysięcy mieszkańców,.

Realizacja powyższego działania ma na celu:

- podniesienie standardu życia i pracy na wsi
- podniesienie atrakcyjności turystycznej
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- promowanie terenów wiejskich

Wspierane będą projekty w zakresie :

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- 2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- 3) budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- 4) zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- 5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
- 6) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

4.7. **Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy**

Na terenie gminy Zaniemyśl obowiązuje 28 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podjętych przez Radę Gminy Zaniemyśl :

Uchwała Nr XXII/130/96 Rady Gminy Zaniemyśl z 30.09.1996 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Zaniemyśl ul. Nowa.

Uchwała Nr XXII/129/96 Rady Gminy Zaniemyśl z 30.09.1996 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych i zabudowy letniskowej w Jeziorach Małych.

Uchwała Nr XXVI/160/97 Rady Gminy Zaniemyśl z 17.02.1997 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej w Zwoli.

Uchwała Nr XXVI/161/97 Rady Gminy Zaniemyśl z 17.02.1997 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej w Łęknie.

Uchwała Nr XXVI/162/97 Rady Gminy Zaniemyśl z 17.02.1997 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkalno-letniskowej w Zaniemyślu przy ul. Raczyńskiego.

Uchwała Nr XXVI/163/97 Rady Gminy Zaniemyśl z 17.02.1997 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej i działalności gospodarczej- Zaniemyśl rej. ul. Sosnowa

Uchwała Nr XXXIII/200/97 Rady Gminy Zaniemyśl z 28.11.1997 r. Nr27, poz.237), *ZMIANA Uchwała Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. Nr IX/79/2003* w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Chmielniki” w Zaniemyślu.

Uchwała Nr XXXV/212/98 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.02.1998 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru aktywizacji gospodarczej w miejscowości Zaniemyśl- Łekno. *ZMIANA Uchwała Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. Nr IX/75/2003* w sprawie: zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru aktywizacji gospodarczej w miejscowościach Zaniemyśl- Łekno.

Uchwała Nr XXXV/213/98 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.02.1998 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa mieszkaniowego-jednorodzinne i terenów rekreacyjnych w Zaniemyślu, rejon ul. Raczyńskiego. *ZMIANA Uchwały Rady Gminy Zaniemyśl z 09.09.2002 r. Nr XXXIII/209/2002* w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Zaniemyśl- ul. św. Wawrzyńca”.

Uchwała Nr IV/27/99 Rady Gminy Zaniemyśl z 08.02.1999 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy letniskowej we wsi Zwola.

Uchwała Nr IX/64/99 Rady Gminy Zaniemyśl z 13.09.1999 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy letniskowej- „Cukrownia” w Zwoli, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr XIII/89/2000 Rady Gminy Zaniemyśl z 14.02.2000 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „ZWOLA III” gmina Zaniemyśl.

Uchwała Nr XIX/119/2000 Rady Gminy Zaniemyśl z 30.10.2000 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych „ZWOLA IV”.

Uchwała Nr XXIX/185/2002 Rady Gminy Zaniemyśl z 25.02.2002 w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowej we wsi Jeziory Małe gm. Zaniemyśl.

ZMIANA wprowadzona do planu Uchwałą Nr **XXXII/198/2002** Rady Gminy Zaniemyśl z 24.06.2002r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru rekreacyjno- letniskowego przy ul. plażowej w Zaniemyślu.

Uchwała Nr XXXIII/206/2002 Rady Gminy Zaniemyśl z 09.09.2002 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „ZWOLA V”.

Uchwała Nr XXXIII/207/2002 Rady Gminy Zaniemyśl z 09.09.2002 r. ZWOLA - VI w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „ZWOLA VI”

ZMIANA wprowadzona do planu Uchwałą Nr **XXXIII/208/2002** Rady Gminy Zaniemyśl z 09.09.2002 r. ZWOLA VII w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „ZWOLA VII”

Uchwała Nr VII/64/2003 Rady Gminy Zaniemyśl z 23.06.2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usług, położonego przy ul. Leśnej w Zaniemyślu.

Uchwała Nr IX/77/2003 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowej Łękno, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr IX/78/2003 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowo- letniskowej w Lubonieczku, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr IX/79/2003 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowo- letniskowej, obejmujący działki nr ewid. 109/3 i 109/4 w Zwoli, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr IX/80/2003 Rady Gminy Zaniemyśl z 27.10.2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy mieszkaniowo- letniskowej, obejmujący działki nr ewid. 159/14 156 w Zwoli, gm. Zaniemyśl

Uchwała Nr XXVI/230/2005 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zabudowy letniskowo- mieszkaniowej Jeziory Małe, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr XXVI/229/2005 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korytarza gazociągu wysokiego ciśnienia DN250- odcinek w gminie Zaniemyśl, na gruntach miejscowości: Kępa Wielka, Zwola, Zaniemyśl, Łękno i Jeziory Wielkie.

Uchwała Nr XXII/206/2005 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Chmielniki” w Zaniemyślu

Uchwała Nr XXVI/206/2009 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 19 października 2009 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkaniowo- letniskowego w Zwoli, gm. Zaniemyśl.

Uchwała Nr XXVI/197/2009 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 19 października 2009 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych przy ul. Raczyńskiego w Zaniemyślu.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planach miejscowych określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, a także granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów. Dokumenty te uwzględniają wszelkie aspekty związane z ochroną zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.8. Inne dokumenty związane z podejmowaniem działań zwiększających atrakcyjność zabytków – szlaki turystyczne

- **Znakowane szlaki turystyczne :**

Zwiedzanie Zaniemyśla i okolic może odbyć się oznakowanymi szlakami turystycznymi. Dla ułatwienia trasy wycieczek pieszych zostały oznakowane następującymi kolorami:

Najciekawszych i najpiękniejszych tras jest 12 :

1. Zaniemyśl - Łękno- Jez. Łękno - Zaniemyśl - 4,5 km - kolor Jest to krótka, lecz niezwykle atrakcyjna trasa spacerowa w najbliższej okolicy Zaniemyśla
2. Zaniemyśl - Łękno - Polwica - Śnieciska - 6,5 km trasa nie znakowana Trasę tę można nazwać „Szlakiem Ryszarda Berwińskiego”, ponieważ prowadzi m.in. do miejsca urodzenia wybitnego XIX – wiecznego poety wielkopolskiego. Rozpoczyna Zaniemyśl - Jez. Małe - Jez. Łękno - Zaniemyśl -5,8 km - kolor
3. Zaniemyśl - Jeziory Wielkie - Bnin- Kórnik- 15,5 km - kolor Szlak ten nosi imię *Mieczysława Orłowicza (1881 – 1959) – jednego z pionierów turystyki polskiej.*
4. Zaniemyśl - Doliwiec Leśny - Zofiówka - Polesie - Zaniemyśl - 9,5 km – kolor
5. Jeziory Wielkie - Kopalnia Gazu - Zaniemyśl - 8,5 km - kolor
6. Zaniemyśl - Zwola - Majdany - Lubonieczek - Zaniemyśl- km 11,5 - znakowana kolorami: ,
7. Zaniemyśl - Zwola - Łysa Góra - Majdany - Zaniemyśl - 12,4 km - kolory trasy , Trasa tej wycieczki nazywana bywa nieraz „szlakiem czarownic”, jako że

prowadzi przez najwyższe wzniesienie okolic Zaniemyśla, które nosi nazwę Łysa Góra i dochodzi do 106,1 m n.p.m.

8. Zaniemyśl - Majdany - Czarnotki - Sulęcinek - 14,7 km - kolor ■
9. Pigłowice - Mądre - Czarnotki - Zaniemyśl - 12,5 km – trasa nie znakowana
10. Zaniemyśl - Kaleje - Czmoń - 9,8 km - kolor ■ ■ ■ Trasa ta niemal w całości przebiega przez tereny leśne
11. Zaniemyśl - Polwica - Winna - Jaszkowo - Koszuty - 10,8 km - trasa nie znakowana

Trasy wycieczek rowerowych

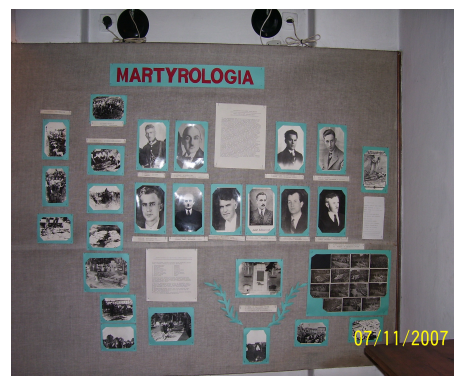
Na terenie Zaniemyśla i okolic istnieją trzy znakowane trasy rowerowe ■ i ■, ■ oraz ■

1. Zaniemyśl - Kaleje - Tesiny - Mechlin - Dąbrowa - Kotowo - Majdany - Zaniemyśl , 27,2 km. Trasa ta znakowana jest kolorem zielonym i czerwonym.
2. Jez. Raczyńskie - Zwola - Biały Gościniec - Zwola - Majdany - Zaniemyśl , ok. 13 km. - szlak ten znakowany jest kolorem niebieskim,
3. Leśnictwo Łękno- Doliwiec Leśny - Jeziory Wielkie - Jez. Małe - Łękno - Leśnictwo Łękno - ok. 11 km - znakowana kolorem żółtym,

- *Izby pamięci*
- Szkolna Izba Pamięci – Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Zaniemyślu

- Izba Regionalna – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Zaniemyślu

- *pomniki przyrody*

REJESTR POMNIKÓW PRZYRODY W GMINIE ZANIEMYŚL

Lp.	Data utworzenia	Obręb ewid	Nr dz.	Lokalizacja	Forma własności	Przedmiot ochrony	Gatunek	Opis	Ozn dz. urz. W którym został ogłoszony akt o utworzeniu	Nr wg. Rejestru
1	12.09.2000	Łękno	62f/2L	Leśnictwo Łękno oddz. 62f las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb szypułkowy	Obw. 282cm Wys 29m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1195/00
2	12.09.2000	Łękno	64L	Leśnictwo Łękno oddz. 64f las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb szypułkowy	Obw 354 cm Wys. 28 m.	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1194/00
3	12.09.2000	Doliwiec Leśny	59L	Leśnictwo Łękno oddz. 59l las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb szypułkowy	Obw 505 cm Wys 27m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1193/00
4	12.09.2000	Doliwiec Lesny	59L	Leśnictwo Łękno oddz. 59l las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.504 cm Wys 25 m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1192/00
5	12.09.2000	Doliwiec Leśny	51L	Leśnictwo Łękno oddz. 51r las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb szypułkowy	Obw.445 cm Wys. 28 m.	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1191/00
6	12.09.2000	Doliwiec	51L	Leśnictwo	SP	Drzewo	Dąb	Obw.304cm	Rozp. Woj. Wlkp.	1190/00

		Leśny		Łękno oddz. 51r las	Nadleśnictwo Babki		Szypułkowy	Wys. 27 m	Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	
7	12.09.2000	Doliwiec Lesny	51L	Leśnictwo Łękno oddz. 51r las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.343cm Wys. 27 m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1189/00
8	12.09.2000	Doliwiec Leśny	51L	Leśnictwo Łękno oddz. 51r las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.298zm Wys. 28 m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1188/00
9	12.09.2000	Doliwiec Leśny	51L	Leśnictwo Łękno oddz. 51r las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.344cm Wys. 28 m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1187/00
10	12.09.2000	Doliwiec Leśny	51L	Leśnictwo Łękno oddz. 51r las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.308cm Wys. 24 m	Rozp. Woj. Wlkp. Nr 8, 12.09.2000 r. Dz.Urz. WUW nr 63, poz 837	1186/00
12	15.03.1989	Zaniemyśl		Wyspa E. Raczyńskiego	SP ANRSP	Grupa drzew	Dąb Szypułkowy (49szt)	Obw.67- 471 cm wys 14 – 22m	Rozp.woj.wlkp. Dz.Urz.WUW Nr5 z 15.03.1989 52/88	639

13	15.03.1989	Zaniemyśl		Wyspa E. Raczyńskiego rośnie przed tarasem zabytkowego dworku	SP ANRSP	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw 650cm wys. 22m	Rozp.woj.wlkp. Dz.Urz.WUW Nr5 z 15.03.1989 52/88	640
14	19.12.1985	Łękno	325/1	Rosną w m. Łękno od str Pn-wsch.park Od pd.-zach.las W Łęknie	Zespół Szkół Ekonomiczn ych	Aleja	Grab Zwyczajny	Obw. 10- 56cm wys.14-18m dl. alei 130m	Dec z up.Woj. RZLIŚ 7146- 45/85 z dn 19.12.1985	501
16	18.11.1980	Mądre		Rośnie obok Kościoła	Parafia Rzym.Kat Mądre	Drzewo	Lipa Drobnolistn a	Obw.420cm Wys. 20m	Dec. z up. Woj. RZLIŚ 7146-34/80 z dn. 18.11.1980r.	384
18	30.12.1978	Jeziory W		Jeziory W.	PGR Łękno Zakład Jez. Wielkie stan na 1978r.	Głaz Narzutowy	Granit	Obw.540 cm Dł.190 cm Szer.90cm Wys. 120cm	Dec. z up. Woj.RLSLŚ 7146- 22/78 z dn 30.12. 1978r. Dz.U. W.R.N Nr 5 z dn 10.06. 1979	341
19	30.12.1978r.	Łękno	51	Leśnictwo Łękno Oddział 51 Rosną w 50 letnim	SP Nadleśnictwo Babki	Grupa Drzew	Dąb Szypułkowy 2 szt.	Obw. 340 I 370 cm	Dec. Z up.Woj. RLSIŚ 7146-21/78 30.12.1978r. W.R.N.Nr 5 z dn 10.06.1979r.	340

				drzewostanie sosnowych na przemyku między jeziorem Jeziory Wielkie i stawem ok. 1km. od osady Doliwiec L						
20	08.07.1967r.	Zaniemyśl	105a	Leśnictwo Łęčno Oddz. 105a Las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw. 345cm Wys. 20m	Dec.PWRN 237 NrRL op-4101-821/67, z dn. 08.07.1967r.	237
21	08.07.1967r.	Zaniemyśl	104b	Leśnictwo Łęčno Oddz. 104b Las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw. 345cm Wys. 20m	Dec.PWRN 236 NrRL op-4101-820/67, z dn. 08.07.1967r.	236
22	08.07.1967	Zaniemyśl	103k	Leśnictwo Łęčno Oddz. 103k Las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw. 480cm Wys. 28m	Dec.PWRN 234 NrRL op-4101-818/67, z dn. 08.07.1967r.	234

23	08.07.1967r.	Doliwiec Leśny	94a	Leśnictwo Łękno Oddz. 94a Las	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw.424cm Wys. 25 m	Dec.PWRN 233 NrRL op-4101- 816/67, z dn. 08.07.1967r.	233
24	08.07.1967	Doliwiec Leśny	51r	Leśnictwo Łękno Oddział 51r Rośnie p. dr. z Doliwca L do Zofijówki	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw. 370cm Wys. 27 m	Dec.PWRN 230 NrRL op-4101- 813/67, z dn. 08.07.1967r.	230
25	15.02.1957r.	Doliwiec Leśny	59g	Leśnictwo Łękno Oddz. 59g przy dr z Doliwca Leśnego do szosy Zaniemyśl-Śrem	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb szypułkowy	Obw. 610cm Wys. 28m	Orzeczenie PWRN nr 335/93 z dn. 15.02.1957r. Dz.Urz.WRN nr 7 z dn.01.06.1957r.	335/93
26	15.02.1957r.	Dziaduś Doliwiec Leśny	59b	Leśnictwo Łękno Oddz. 59b rosie na skrzyżowaniu dróg leśnych	SP Nadleśnictwo Babki	Drzewo	Dąb Szypułkowy	Obw. 780cm Wys. 27 m.	Orzeczenie PWRN nr 334/92 z dn. 15.02.1957r. Dz.Urz.WRN nr 7 z dn.01.06.1957r	334/92

5. Kierunki działań dla realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami oraz czasookres realizacji Programu

Lp.	Opis działania	Okres realizacji	Realizacja
1.	Gminna ewidencja zabytków : <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie i prowadzenie Gminnej ewidencji zabytków oraz bazy danych zabytków na terenie gminy • rozszerzenie i uzupełnienie danych do Gminnej ewidencji zabytków (wykonanie pełnej fotografii obiektów) • prowadzenie rejestru zmian zachodzących w obiektach zabytkowych wpisanych do Gminnej ewidencji zabytków • udział w przeglądach technicznych obiektów będących w Gminnej ewidencji zabytków • opracowanie fotograficzne stanu zachowania zabytków wpisanych do Gminnej ewidencji zabytków 	2010 2010 - 2013 2010 - 2013 na bieżąco 2010 - 2013 co dwa lata	Urząd Gminy
2.	Wykonanie Gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych Systematyczne aktualizowanie bazy informacji o stanowiskach archeologicznych	2010 2010 - 2013	
3.	Pozyskiwanie środków finansowych na opiekę nad zabytkami – środki zewnętrzne tj. fundusze strukturalne, fundusze fundacji i Ministerstwa Kultury oraz środki gminne tj. coroczny budżet	2010 - 2013	Urząd Gminy Rada Gminy
4.	Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych. Określenie zasad udostępniania obiektów zabytkowych w celach turystycznych wspólnie z właścicielami obiektów zabytkowych	2010 - 2013	Urząd Gminy
5.	Pomoc w kontaktach ze służbami konserwatorskimi, archeologicznymi w	2010 - 2013	Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

	ramach planowanych prac		
6.	Określenie zasad i udzielenie pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty wpisane do Rejestru Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi w podatku od nieruchomości)	2010 - 2013	
7.	Opracowanie i wykonanie systemu oznakowania zabytków na terenie gminy (tablice, mapy, i inne)	2010 - 2013	Urząd Gminy
8.	Wydawnictwo – pocztówki, foldery, książki		
9.	Tworzenie stron internetowych na temat zabytków i tradycji		
10.	Edukacja dzieci młodzieży szkolnej w zakresie zapoznania się z zabytkami i historią gminy (włączanie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych) Inicjowanie szkolnych konkursów wiedzy o zabytkach na terenie Gminy oraz wycieczek szkolnych, których celem jest poznanie zabytków Gminy. Konkursy – plastyczne, fotograficzne,	2010 - 2013 2010 - 2013	Urząd Gminy Szkoły na terenie Gminy Urząd Gminy Szkoły na terenie gminy Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji Biblioteka, Przedszkole
11.	Prowadzenie rejestru postulatów mieszkańców dotyczących opieki i ochrony nad zabytkami	na bieżąco	Urząd Gminy
12.	Sporządzanie sprawozdań z realizacji Programu <i>(Przepisy ustawy o ochronie zabytków nakładają na wójtów, burmistrzów i prezydentów obowiązek sporządzania co 2 lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to winno być przedkładane radzie gmin).</i>	co dwa lata	Wójt Gminy

5.1. Założenia inwestycyjne w zakresie rewitalizacji terenów ogólnodostępnych

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację terenów zielonych w ciągu ul. Raczyńskiego w Zaniemyślu (okres realizacji 2009 – 2011)

Gmina Zaniemyśl złożyła wniosek o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” na realizację przedsięwzięcia pn. **„Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację terenów zielonych w ciągu ul. Raczyńskiego w Zaniemyślu”**.

Wniosek złożony został do Departamentu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania wdrażającej Lokalną Strategię Rozwoju, w ramach której ma być realizowana operacja.

Inwestycja przewiduje następujący zakres prac :

1. Oczyszczenie i ukształtowanie istniejącego terenu zgodnie z założeniami projektowymi
2. Wykonanie podbudowy i utwardzenie terenu kostką brukową, kostką granitową oraz żwirem
3. Ułożenie warstwy ziemi urodzajnej pod nawierzchnię trawiastą z przygotowaniem jej pod obsianie trawą parkową.
4. Rozścielenie na części nawierzchni warstwy kory
5. Przygotowanie nawierzchni i nasadzenia drzew i krzewów liściastych i iglastych
6. Montaż urządzeń małej architektury:
 - zamontowanie ławek z oparciami
 - budowa fontanny kaskadowej z gotowych elementów prefabrykowanych
7. Budowa oświetlenia terenów zielonych w ciągu spacerowym.

Budowa ścieżki pieszo – rowerowej przy jeziorze E. Raczyńskiego wraz z ciągiem pieszo – jezdny prowadzącym do ośrodków wypoczynkowych (okres realizacji 2009 – 2010)

Gmina Zaniemyśl w dniu 28 kwietnia 2009 r. złożyła wniosek o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, na realizację projektu pod nazwą: **„Budowa ścieżki pieszo – rowerowej przy jeziorze E. Raczyńskiego wraz z ciągiem pieszo – jezdny prowadzącym do ośrodków wypoczynkowych w Zaniemyślu.”** Wniosek złożono do Departamentu Wdrażania Programu Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu w ramach Priorytetu VI „Turystyka i środowisko kulturowe”, Działanie 6.1 „Turystyka”, Schemat I „Infrastruktura turystyczna”, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013.

W ramach niniejszego projektu przewidziane jest :

- wykonanie robót ziemnych,
- wykonanie podbudowy pod nawierzchnię ciągów pieszo – rowerowo - jezdnych,
- wykonanie nawierzchni z kostki betonowej,
- ustawienie opornika i obrzeża betonowego,
- montaż oznakowania pionowego,
- regulację wysokościową studni i skrzynek zaworów instalacji podziemnej.

W wyniku realizacji projektu wybudowanych zostanie 1,56 km szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych.

5.2. Realizacja Gminnego Programu

Realizacja może odbywać się poprzez wykorzystanie takich instrumentów jak :

- **instrumenty prawne** czyli dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków zgodnie z przepisami ustawy, uchwalanie dokumentów planistycznych uwzględniających zasady ochrony i opieki nad zabytkami oraz wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, które powinny być objęte ochroną,
- **instrumenty społeczne** w postaci edukacji kulturowej, informacyjnej czy współpracy z organizacjami społecznymi,
- **instrumenty finansowe** takie jak dotacje, subwencje, dofinansowania,
- **instrumenty koordynacji i kontroli** w postaci dostosowania przepisów miejscowych, aktualizowania i uzupełniania baz danych ewidencji gminnej oraz dokonywanie przeglądów stanu kulturowego

5.3. Określenie sposobów realizacji poszczególnych celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Sposoby realizacji celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami to przede wszystkim :

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków i ochrony środowiska w gminnych dokumentach strategicznych - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zaniemyśl, Strategii Rozwoju Gminy Zaniemyśl, Planach Odnowy Miejscowości oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- w kwestii ekspozycji zabytków i walorów turystycznych wydano Przewodnik „Zaniemyśl i okolice”- znajdują się w nim dzieje Zaniemyśla, również trasy wycieczek rowerowych i szlaków turystycznych, dostępne są mapy i foldery - Przewodnik w najbliższym czasie będzie aktualizowany,
- w zakresie poprawy stanu zachowania zabytków Gmina Zaniemyśl udziela dotacji z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane obiektów wpisanych do rejestru zabytków

6. Monitoring działania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Gminny Program został opracowany na okres 4 lat. Przepisy ustawy o ochronie zabytków nakładają na wójtów, burmistrzów i prezydentów obowiązek sporządzania co 2 lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, sprawozdanie to winno być przedkładane

Radzie Gminy. Po 4 latach program winien być zaktualizowany i ponownie przyjęty przez Radę Gminy Zaniemyśl.